Llibres, xats, joves i biblioteques: trobades virtuals de clubs de lectura juvenil de les biblioteques públiques de Catalunya

JOANA CASAS POVES
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Subdirecció General de Biblioteques
jcasasp@gencat.cat

PER QUÈ L'escenari de partida

Les biblioteques

— Les biblioteques no s'entenen si no són al servei de la societat. La magnitud d'aquesta missió porta a plantejar estratègies orientades a aproximar les biblioteques a la societat.
— Les TIC, més enllà de ser una oportunitat per al canvi, forcen les biblioteques a reflexionar sobre els seus continguts, serveis i sistemes de gestió.
— Actualment ha augmentat molt l'interès per la projecció social de les biblioteques: com es veuen, què mostren, quin paper juguen en la vida col·lectiva i privada dels ciutadans.

El públic juvenil a les biblioteques

— Els joves mostren poca identificació vers l'educació formal i, de forma col·lateral, cap a la biblioteca en la mesura que la utilitzen més amb finalitats relacionades amb la formació que amb el lleure.
— Les biblioteques sovint presten pocs serveis bibliotecaris específics adreçats a joves, o bé aquests resten amagats entre aquells que són per als infants o per als adults.
— La complexitat del públic juvenil el posa en perill d'esdevenir uns usuaris «incòmodes» per a uns bibliotecaris que no tenen i/o no saben quines eines utilitzar per ells.
— S'està apreciant una davallada d'usuaris joves a les biblioteques.[1]

1. En només 6 anys, les biblioteques públiques de la província de Barcelona han perdut gairebé la meitat d'usuaris d'entre 14 i 24 anys. Font: Evaluació de la satisfacció dels usuaris de la Xarxa de Biblioteques Municipals 2007.

Els joves i les TIC[1]

— 1 hora al dia és el tems que dediquen a Internet els joves catalans de 14 a 24 anys.
— Els seus usos habituals d'Internet són:

- 35,4% Webs interactives (fòrums…)
- 31,2% Jocs on-line
- 34,3% Messenger
- 30,3% Veure la televisió
- 27,2% Fitxers d'àudio, prod. cult.
- 4,2 llibres de mitjana han llegit els joves catalans de 14 a19 anys durant els últims 12 mesos.

QUÈ Les trobades de clubs de lectura juvenil

— Són una oportunitat de prestar des de les biblioteques públiques un servei específicament adreçat a joves, amb possibilitat d'afavorir la identificació dels seus destinataris a través de l'ús de eines (entorn virtual) que els són molt quotidianes i atractives.
— Consisteixen en sessions en què un escriptor visita una biblioteca des d'on realitza un xat en directe amb els membres dels clubs de lectura juvenil de la resta de biblioteques públiques, i de tothom que s'hi vulgui connectar.

PER A QUÈ Els objectius

— Promoure l'hàbit de la lectura, reflexiva i de qualitat, entre els joves de 12 a 16 anys usuaris de les biblioteques públiques de Catalunya.
— Difondre autors i textos de qualitat de la literatura juvenil.
— Crear nous públics dels serveis bibliotecaris, concretament els joves, a través de facilitar la seva identificació amb la biblioteca pública.
— Promoure una comunitat formada per biblioteques públiques amb clubs de lectura juvenil i els seus membres.
— Que els joves identifiquin la pantalla com un lloc per a l'experiència lectora.

1. El Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. Novembre 2006-Octubre 2007. Fundacc.

COM La metodologia

— Selecció dels títols en funció de la seva potencialitat per al debat i la reflexió, i la disponibilitat i idoneïtat dels autors i autores per participar.
— Obtenció dels exemplars dels títols a llegir a través de la CePSE (Central de Préstec i Serveis Especials).
— Animació i conducció de les sessions a càrrec dels conductors dels clubs de lectura de cada biblioteca.
— Escriptors i escriptores, a través del Grup Edebé.
— Xat moderat, contracta pel Grup Edebé.
— Guies de lectura i altres materials de suport elaborats cooperativament.
— Difusió interna i externa, a les biblioteques i usuaris, a través de diversos canals.
— Connexió ràpida a Internet, canó i pantalla gran per a la projecció del xat, espai amb PC per a que els membres dels clubs es connectin al xat i sala d'actes o similar, en el cas de les biblioteques que reben l'escriptor/a.
— Gestió i coordinació des de la Subdirecció General de Biblioteques.

QUAN La temporalització

— 2006 i 2007: dues experiències pilot (a Girona i Barcelona) amb bons resultats.
— 2008: cicle de quatre trobades, amb connexió des de les biblioteques Nou Barris (Barcelona), Pública de Lleida, Pública de Tarragona i Ernest Lluch (Girona).

Conclusions

S'han detectat com a factors clau:

— Infraestructura informàtica fiable, i suport durant les sessions per a resoldre possibles incidències.
— Implicació de les biblioteques, per a l'animació, difusió i preparació de la infraestructura d'espai i informàtica *in situ*.
— Elecció d'escriptors i escriptores familiaritzats amb els xats i ràpids escrivint a l'ordinador.
— Preparació prèvia de les intervencions i conducció de les sessions, per part dels conductors de cada club de lectura.

Perspectives

— Emergència d'una nova segmentació d'usuaris: els presencials (assistents físicament a la biblioteca), i els virtuals (usuaris continuats o puntuals dels serveis vir-

tuals). Aquests dos segments poden interseccionar-se o no, i la biblioteca haurà de decidir si vol promoure aquesta intersecció o bé ajustar els seus serveis a les expectatives ben diferenciades de cada segment.

— La naturalesa de la comunicació virtual (més dinàmica, multidireccional, simultània i col·laborativa) obre l'oportunitat cap a la creació d'una xarxa social a promoure a través de la web 2.0.

Algunes dades (gener 2008)

— Sistema de Lectura Pública de Catalunya	330 biblioteques i 11 bibliobusos
— Biblioteques amb club de lectura juvenil	10 biblioteques
— Total de membres inscrits a clubs	126 joves, de 12 a 16 anys